

Ψυχολογία του Διαδικτύου (ΨΧ109)

Διάλεξη 5 –Διαδικτυακή απιστία

Εισαγωγή

**Γιατί η διαδικτυακή απιστία
είναι σημαντικό θέμα;**

Ο κυβερνοχώρος δημιουργεί νέες
ευκαιρίες για συναισθηματική και
σεξουαλική εμπλοκή με τρίτους

**Οι ψηφιακές τεχνολογίες
διευκολύνουν:**

- την έναρξη παράλληλων σχέσεων
- τη διατήρησή τους
- την απόκρυψή τους από τον/τη σύντροφο

**Το ερευνητικό ενδιαφέρον
εστιάζει στο:**

- ποιες συμπεριφορές θεωρούνται απιστία
- ποιες προκαλούν μεγαλύτερη αναστάτωση
- πώς επηρεάζονται η εμπιστοσύνη και τα όρια της σχέσης

Το σκάνδαλο της Ashley Madison
(δείτε και το ντοκιμαντέρ του Netflix, 2024)

ASHLEY MADISON
Sex, Lies & Scandal

Αφετηρία συζήτησης: Ashley Madison

Η υπόθεση Ashley Madison ανέδειξε ότι η διαδικτυακή απιστία:

- αποτελεί οργανωμένη και κερδοφόρα δραστηριότητα
- συνδέεται με υψηλό ρίσκο παραβίασης προσωπικών δεδομένων
- μπορεί να έχει σοβαρές προσωπικές και κοινωνικές συνέπειες

Το παράδειγμα δείχνει ότι η διαδικτυακή απιστία δεν είναι «φανταστικό» ή περιθωριακό φαινόμενο

Αντίθετα, συνδέεται με πραγματικές σχέσεις, πραγματικά πρόσωπα και πραγματικές επιπτώσεις

Τι είναι διαδικτυακή απιστία;

- Οι πρώτοι μελετητές διαφωνούσαν αν πρόκειται για «πραγματικό» φαινόμενο
- Σήμερα θεωρείται γενικά αποδεκτό ότι η απιστία μπορεί να λάβει χώρα και στο διαδίκτυο
- Προτεινόμενος ορισμός:
διαδικτυακή απιστία συμβαίνει όταν παραβιάζονται οι κανόνες της σχέσης μέσω ανάρμοστης συναισθηματικής ή/και σεξουαλικής συμπεριφοράς με τουλάχιστον ένα άλλο άτομο
- Οι κανόνες της σχέσης:
 - διαφέρουν από ζευγάρι σε ζευγάρι
 - είναι συχνά άρρητοι
 - αλλά περιλαμβάνουν και κοινές προσδοκίες πίστης

Μορφές διαδικτυακής απιστίας

Σεξουαλική και συναισθηματική διάσταση

- Η διαδικτυακή απιστία μπορεί να είναι:
 - σεξουαλική
 - συναισθηματική
 - ή συνδυασμός και των δύο
- Δεν θεωρούνται όλες οι διαδικτυακές δραστηριότητες εξίσου απιστία
- Η αξιολόγηση εξαρτάται από:
 - τον βαθμό αλληλεπίδρασης
 - τη μυστικότητα
 - την πρόθεση
 - την απειλή που εκλαμβάνει ο/η σύντροφος

Ποιες δραστηριότητες θεωρούνται συχνότερα απιστία;

Κυβερνοσέξ: σύγχρονη επικοινωνία όπου δύο ή περισσότερα άτομα συζητούν σεξουαλικές φαντασιώσεις

Έρευνες δείχνουν ότι το κυβερνοσέξ θεωρείται συχνά μορφή απιστίας (Mileham, 2007· Parker & Wampler, 2003· Whitty, 2003, 2005)

Άλλες δραστηριότητες που συχνά αξιολογούνται ως απιστία:

- σεξουαλικά μηνύματα σε τσατ
- συμμετοχή σε χώρους «μόνο για ενήλικες»
- διαδραστική σεξουαλική επικοινωνία
- διαδικτυακή αλληλεπίδραση που μπορεί να οδηγήσει και σε διά ζώσης συνάντηση

Η πορνογραφία: απιστία ή όχι;

Μια αμφιλεγόμενη περίπτωση

- Για την πλειονότητα των ερωτηθέντων, η παρακολούθηση πορνό **δεν** θεωρείται απιστία
- Ωστόσο μπορεί να προκαλεί ενόχληση ή στενοχώρια στον/στη σύντροφο
- Πιθανή εξήγηση:
 - είναι πιο **παθητική** δραστηριότητα
 - δεν περιλαμβάνει απαραίτητα αλληλεπίδραση με άλλο πρόσωπο
 - δεν συνεπάγεται εύκολα αμοιβαία σχέση
- Συμπέρασμα:
 - δεν ταυτίζεται κάθε σεξουαλική διαδικτυακή πράξη με απιστία
 - σημαντικό ρόλο παίζουν τα όρια του ζευγαριού

«Εικονική» ή πραγματική προδοσία;

Γιατί αναστατώνει κάτι που γίνεται online;

- Η έρευνα δείχνει ότι δεν έχει σημασία μόνο η σωματική πράξη
- Εξίσου σημαντική είναι η:
 - **ψυχική αποκλειστικότητα**
 - **σεξουαλική επιθυμία για άλλο πρόσωπο**
- Οι φαντασιώσεις και η επιθυμία μπορεί να εκληφθούν ως απειλή όταν:
 - αφορούν πραγματικό και δυνητικά προσιτό πρόσωπο
 - υπάρχει αμοιβαιότητα
 - υπάρχει πιθανότητα υλοποίησης
- Άρα, το «εικονικό» δεν σημαίνει αναγκαστικά και «ασήμαντο»

Συναισθηματική απιστία

Όταν η προδοσία δεν είναι σαρκική

- Συναισθηματική απιστία είναι:
 - να ερωτεύεις άλλο άτομο
 - να μοιράζεσαι προσωπικά μυστικά και βαθιά συναισθήματα
 - να αποκρύπτεις αυτή τη σχέση από τον/τη σύντροφό σου
- Η συναισθηματική διαδικτυακή απιστία μπορεί να είναι εξίσου επώδυνη με την εκτός διαδικτύου
- Κεντρικά ζητήματα:
 - εμπιστοσύνη
 - μυστικότητα
 - συναισθηματική απομάκρυνση από τη βασική σχέση

Διαφορές φύλου: Τι είναι χειρότερο, το σεξ ή ο έρωτας;

- **Τι δείχνουν οι θεωρίες;**
- Κλασική ερευνητική ερώτηση:
 - ποιο θεωρείται χειρότερο;
 - η σεξουαλική ή η συναισθηματική απιστία;
- **Εξελικτική προσέγγιση:**
 - οι άνδρες υποτίθεται ότι αναστατώνονται περισσότερο από τη σεξουαλική απιστία
 - οι γυναίκες περισσότερο από τη συναισθηματική
- **Κοινωνικογνωστική προσέγγιση:**
 - σημασία έχει το τι θεωρεί κάθε φύλο ότι «υποδηλώνει» η κάθε πράξη
 - π.χ., αν η σεξουαλική απιστία ερμηνεύεται και ως ένδειξη έρωτα

Κριτική στις διαφορές φύλου

Γιατί χρειάζεται προσοχή;

- Τα ευρήματα δεν είναι πάντα σταθερά
- Οι διαφορές φύλου εμφανίζονται συχνότερα σε μεθόδους **αναγκαστικής επιλογής**
- Όταν οι συμμετέχοντες βαθμολογούν ξεχωριστά τη δυσφορία τους, οι διαφορές συχνά μειώνονται
- Στο διαδίκτυο τα αποτελέσματα είναι ακόμη πιο μεικτά
- Άρα:
 - δεν πρέπει να υιοθετούμε απλουστευτικά στερεότυπα
 - χρειάζεται προσεκτική ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων

Διαφορές φύλου στη διαδικτυακή απιστία

- **Τι αλλάζει online;**
- Τα ευρήματα για τη διαδικτυακή απιστία είναι πιο ασαφή από την παραδοσιακή απιστία
- Σε ορισμένες μελέτες:
 - οι γυναίκες έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στη συναισθηματική προδοσία
 - οι γυναίκες ήταν επίσης πιθανότερο να θεωρούν ορισμένες online σεξουαλικές πράξεις ως σοβαρότερη προδοσία
- Δεν προέκυψε σαφής υποστήριξη της «υπόθεσης της διπλής βολής» στην κυβερνοαπιστία
- Το κυβερνοσέξ δεν συνδέεται αυτόματα, για όλους, με έρωτα

Διαδικτυακές vs εκτός διαδικτύου παράλληλες σχέσεις

Ποιοτικές διαφορές

- Οι διαδικτυακές σχέσεις μπορεί να είναι πιο δελεαστικές λόγω:
 - υπερπροσωπικής επικοινωνίας
 - επιλεκτικής αυτοπαρουσίασης
 - εξιδανίκευσης του άλλου
- Είναι ενδεχομένως ευκολότερο να «διαχωριστούν» από την καθημερινότητα
- Αυτό μπορεί να διευκολύνει:
 - εκλογίκευση
 - άρνηση
 - διατήρηση μιας φαντασιακά «τέλειας» σχέσης
- Η διαδικτυακή σχέση μπορεί να φαίνεται πιο ελκυστική επειδή ελέγχεται περισσότερο το περιεχόμενο της επικοινωνίας

Θεωρία αντικειμενοτρόπων σχέσεων και διχοτόμηση

- Μια ψυχοδυναμική ερμηνεία αξιοποιώντας το έργο της Melanie Klein για τη διχοτόμηση (splitting)
- Η διαδικτυακή παράλληλη σχέση μπορεί να βιώνεται ως «καλό αντικείμενο»
- Οι αρνητικές πτυχές
 - του άλλου προσώπου
 - της ίδιας της πράξης
 - του εαυτούμπορεί να απωθούνται ή να παραβλέπονται ευκολότερα
- Έτσι, το διαδίκτυο μπορεί να ενισχύει:
 - την εξιδανίκευση
 - τη φαντασίωση ελέγχου
 - την απόσυρση από τις δυσκολίες της πραγματικής σχέσης

Εικονική σχέση με άβαταρ

- **Μπορεί να θεωρηθεί απιστία;**
- Το ερώτημα αφορά ερωτικές/σεξουαλικές πράξεις σε παιχνίδια ή εικονικούς κόσμους
- Παράδειγμα: **Second Life**
- Παρότι η αλληλεπίδραση γίνεται μέσω άβαταρ:
 - πίσω από αυτά υπάρχουν πραγματικά πρόσωπα
 - μπορεί να αναπτυχθεί γνήσια τρυφερότητα και συναισθηματικός δεσμός
- Επομένως, για ορισμένα άτομα και ζευγάρια, η σχέση μέσω άβαταρ βιώνεται ως πραγματική προδοσία